

“GRAFITS: LA XARXA SOCIAL DE L’#IMPERIROMA”.

UNA EXPERIÈNCIA DE RECREACIÓ HISTÒRICA DE L'ALUMNAT D'ANIMACIÓ
SOCIOCULTURAL EN COL·LABORACIÓ AMB EL FESTIVAL TARRACO VIVA DE
TARRAGONA

Pilar Figueras i Isabel Gutiérrez,
professores del CFGS d'Animació sociocultural i turística de
l'INS F. Vidal i Barraquer de Tarragona.

RESUMEN

El alumnado del CFGS de Animación Sociocultural y Turística del Instituto F. Vidal i Barraquer de Tarragona ha colaborado en el proyecto del ciclo formativo con el Festival Tarraco Viva creando un grupo de recreación histórica. Este recurso didáctico nos sirve para divulgar la historia de una forma amena y comprensible y sitúa al estudiante y el equipo con el que trabaja como ente activo de su propio aprendizaje. El alumnado ha de demostrar la adquisición de las competencias que propone el título de Animación Sociocultural y Turística en un proyecto interdisciplinar que acabará con la participación en el Festival. https://www.youtube.com/watch?v=8SZbdIBW_SY

PALABRAS CLAVE:

Animación sociocultural, aprendizaje por proyectos, adquisición de competencias en animación, aprendizaje significativo, recreación histórica, participación de la ciudadanía, transmisión cultural, patrimonio cultural.

RESUM

L'alumnat del CFGS d'Animació Sociocultural i Turística de l'Institut F. Vidal i Barraquer de Tarragona ha col·laborat, en el seu projecte del cicle formatiu, amb el Festival Tarraco Viva creant un grup de recreació històrica. Aquest recurs didàctic, ens serveix per a divulgar la història d'una

forma amena i entenedora, i posa l'estudiant i l'equip amb què treballa com a ens actiu del seu propi aprenentatge. L'alumnat ha de demostrar l'adquisició de les competències que proposa el títol d'Animació Sociocultural i Turística en un projecte interdisciplinari que acabarà amb la participació al Festival. https://www.youtube.com/watch?v=8SZbdIBW_SY

PARAULES CLAU:

Animació sociocultural, aprenentatge per projectes, adquisició de competències en animació, aprenentatge significatiu, recreació històrica, participació de la ciutadania, transmissió cultural, patrimoni cultural.

Imatge 1: Alumnat del CFGS d'Animació sociocultural i Turística de l'Ins. F. Vidal i Barraquer

ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ.

Tàrraco, capital de la província romana Hispània Citerior Tarraconensis, és actualment Tarragona. Amb la voluntat de divulgació del patrimoni històric del passat romà de la ciutat, sorgeix el 1998 el festival Tarraco Viva, un festival internacional que neix amb la preparació de la candidatura de Tàrraco a la nominació de Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. Aquest festival està dedicat a la divulgació històrica de l'època romana. L'Ajuntament de Tarragona s'encarrega de la seva organització i es caracteritza per la participació d'entitats socioculturals i, en especial, dels grups de recreació històrica que any rere any han anat augmentant en les comarques tarragonines

esperonats per aquest festival.

El cicle formatiu d'Animació Sociocultural i Turística de l'Institut F, Vidal i Barraquer de Tarragona, des de fa anys, que treballa en projectes reals en el territori, col·laborant amb institucions i entitats socioculturals a desenvolupar projectes que a la vegada que poden beneficiar la comunitat, ajuden a l'alumnat en l'adquisició de les competències pròpies del cicle formatiu que estan cursant.

És així com durant el curs 2019-2020 l'organització del Festival Tarraco Viva i el CFGS d'Animació Sociocultural i Turística emprenem una aventura que suposa la col·laboració d'ambdós ens amb l'objectiu d'apropar el jovent a la història de l'antiga Roma i valorar el llegat cultural romà de la ciutat mitjançant la tècnica de la recreació històrica com a recurs de divulgació cultural i com a mètode d'aprenentatge transversal.

LA RECREACIÓ HISTÒRICA COM A RECURS DIDÀCTIC I EINA SOCIOCULTURAL.

“Una recreació històrica, es defineix com (...) una activitat recreativa, educativa, cultural i social que consisteix a reproduir certs aspectes i fets del passat intentant de representar l'ambient d'una època... Es diferencia d'una actuació dramàtica en el nivell de participació i immersió dels participants, l'audiència i el grau d'improvisació o compliment més o menys estricte del guió”. (Madeira i De Paz, 2009:525)

Si extraiem les paraules clau d'aquesta definició, ens adonarem que estem utilitzant paraules clau relacionades amb l'animació sociocultural: recreació, educació, cultura, societat, participació... Les recreacions històriques no són només una forma de transmetre la cultura de forma dinàmica i motivadora sinó que el més important de tot és que es fan comptant amb la participació de la ciutadania. Són les persones que formen la comunitat les que s'organitzen, investiguen, es proveeixen de la informació i els recursos per a donar com a resultat un producte elaborat entre tots i totes que col·laborarà amb la socialització del patrimoni.

Imatge 2: XXII Festival Tarraco Viva

Això és el que ha anat seguint el festival Tarraco Viva durant els anys de la seva existència, la participació de la ciutadania en un festival que dona a conèixer la seva història, els seus orígens, explica per què som com som, com és la ciutat i el territori en què vivim, per què mengem el què mengem i en definitiva com hem construït la nostra identitat. Tota una herència del passat que ens ha de donar bagatge per encarar el nostre futur.

El festival ha estat germen de la creació de grups de reconstrucció històrica a la ciutat i al territori, la restauració de Tarragona s'ha organitzat per participar al festival, s'han inclòs associacions, equipaments culturals, serveis educatius... Les escoles tenen la seva participació en l'activitat "Juguem con jugaven les nenes i els nens de Tàrraco", iniciativa promoguda pel Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona en la qual durant un dia, un miler de nens i nenes de les comarques de Tarragona es converteixen en petits romans que juguen a jocs dinamitzats i dirigits per alumnat del CFGS d'Animació Sociocultural i Turística, CFGS d'Integració social i CFGS d'Educació Infantil de l'Institut F, Vidal i Barraquer i alumnat de magisteri de la URV. Altres instituts amb estudis de Formació Professional tenen la seva participació en caracterització, maquillatge, vestuaris, escenografies, teatralitzacions i també l'Escola de Música.

Imatge 3: Escena de "Convivium" pel Grup de reconstrucció històrica Phoenix de Tarragona.

És hora ara de fomentar aquesta eina didàctica que és la creació de grups de reconstrucció històrica. L'impuls d'aquesta estratègia entronca perfectament amb el treball per projectes, en projectes reals lligats al territori en els que l'alumnat aprèn i adquireix competències alhora que col·labora amb l'enriquiment sociocultural de la comunitat. L'alumnat es converteix en el centre

de l'acció didàctica partint sempre des d'una perspectiva interdisciplinària ja que haurà de participar en totes les fases del projecte, passant per la recerca d'informació, l'elaboració d'un guió, creació de l'escenografia i vestuari, caracterització dels personatges, cerca d'imatges de suport, difusió de l'activitat finalitzant amb l'actuació davant de públic. Amb tot això tindrà l'oportunitat d'adquirir una gran diversitat d'estratègies a més de les pròpies de l'acció concreta, tals com l'organització del treball en equip, el lideratge, la gestió del conflicte, la resolució de contingències, la improvisació, la responsabilitat o la innovació, per posar alguns exemples.

ENFOCAMENT METODOLÒGIC DEL PROJECTE

Si l'aprenentatge per projectes ha palesat la seva eficàcia didàctica en general, en el cas del nostre cicle representa a més una competència professional bàsica, tota una manera i estil de treballar que comporta el domini d'una sèrie de coneixements i estratègies que l'alumnat ha anat adquirint i que ara haurà d'aplicar.

La participació en projectes reals, ha estat una metodologia que l'equip docent del CFGS d'Animació Sociocultural i Turística ha anat incorporant en els diferents mòduls formatius, ja que entén que és la millor manera d'enfrontar-se a demandes professionals que en un futur molt proper es trobarà l'alumnat. Així que la proposta feta pels responsables del Festival Tarraco Viva al professorat del cicle, ha lligat perfectament amb les estratègies metodològiques que es venen implementant des de l'inici d'aquests estudis al nostre institut.

A l'hora d'escollir un projecte pretenem que sigui una proposta **integradora i inclusiva**. Ha d'integrar continguts de tots els mòduls que componen el cicle formatiu i l'alumnat ha de sentir que hi té in paper important a desenvolupar. Tothom ha d'aportar a l'equip, cadascun dels membres ha de poder trobar el seu rol perquè se senti peça fonamental en el projecte.

La proposta ha d'estar lligada **al territori**, és imprescindible que l'animador o animadora sociocultural conegui els recursos de l'espai on es mou. Les possibles demandes de treball també sorgeixen en el territori i és amb les entitats i institucions del mateix, que s'articulen xarxes i que es generen les sinèrgies necessàries per a poder compartir projectes comuns.

Imatge 4: Professores i experts programant la tasca

Ha de ser un **treball real** en el sentit de que respongui a una demanda externa o interna al centre i a una necessitat autèntica. La versemblança augmenta enormement la motivació de l'alumnat, al qual se li planteja el treball com un repte que va més enllà del marc acadèmic i del qual potser se'n podrà derivar un benefici professional, en el sentit d'inserció laboral.

La proposta ha de ser **significativa** i el que es demana a l'alumnat ha d'estar al seu abast, ha de ser **factible** i **viable** amb un esforç raonable. L'equip docent, com a dinamitzador del projecte, ha de procurar tots els recursos necessaris per a poder-lo realitzar amb èxit.

El treball i el producte resultant ha de ser **grupal**. L'animador/a sociocultural i turístic és un/a professional que haurà de treballar amb d'altres, que formarà part d'equips multiprofessionals i interdisciplinaris i que sempre desenvoluparà la seva tasca immers en xarxes socials, per tant no tindria lògica fer-lo treballar sol. L'equip docent és qui estableix els equips, distribuint l'alumnat segons interessos i habilitats amb el propòsit de que aquests grups siguin equilibrats pel que fa al nivell de competència dels seus membres.

La forma de treballar dels grups requereix **autonomia i cooperació**. Autonomia en el sentit que cada equip de treball creat per a les diferents fases del projecte ha tingut un coordinador o coordinadora escollit pels membres de l'equip que ha proporcionat un treball d'autogestió del propi grup. Les propostes, les iniciatives i decisions han estat preses de manera consensuada per tots els equips i el gran grup de classe. Cada grup ha tingut assignada una professora que ha actuat d'assessora plantejant dubtes, propostes de millora o reflexions que el grup ha hagut de donar resposta. Cooperació en el sentit en què l'objectiu final del projecte ha estat un objectiu comú, que suposava la implicació i participació compromesa de tot el grup en les diferents fases. L'èxit del

projecte ho era de tots i totes.

La tasca feta ha de ser **avaluable**. No només s'ha de poder observar i avaluar el procés del grup, sinó també l'esforç individual de l'alumnat per aconseguir l'èxit de l'equip. El producte final, també és objecte d'avaluació ja que ha de respondre a la demanda i ha de complir els requisits prèviament establerts (veure fase avaluació). És, a més, una ocasió privilegiada per a poder avaluar els processos formatius de l'alumnat, la tasca del professorat i el projecte curricular del cicle, detectant fàcilment els punts forts i febles dels nostres plantejaments didàctics.

Imatge 5: Treball autònom i cooperatiu

FINALITAT I OBJECTIUS DEL PROJECTE

El projecte naixia amb la finalitat d'apropar el jovent a la història de l'antiga Roma, valorar el llegat cultural romà de la nostra ciutat (Tarragona) i interessar el jovent per la tècnica de la recreació històrica com a recurs de divulgació de la història i la cultura.

Els objectius generals plantejats eren:

- Conèixer i valorar el llegat cultural romà declarat Patrimoni Mundial de Tarragona.
- Organitzar i posar en marxa una proposta de divulgació cultural innovadora, una recreació històrica sobre el món quotidià juvenil a l'antiga Tarraco.
- Apropar la història de l'antiga Roma a un públic juvenil no especialista.
- Iniciar-se en el procés de la recerca històrica.

DESTINATARIS

La població diana principal ha estat la població jove de Tarragona i, tenint en compte que el festival Tarraco Viva s'adreça a tota la població, el grup destinatari també és el públic general no expert interessat en la història de l'antiga Tarraco.

FASES DE TREBALL

S'ha treballat en el mòdul de projecte, organitzat en vint-i-dues setmanes (de setembre a març) durant tres hores setmanals, que s'han fet totes tres seguides per tal d'optimitzar el temps. En total seixanta sis hores presencials en què hi han treballat els vint-i-quatre alumnes de segon curs del cicle formatiu coordinats per dues professores.

Les fases en què s'ha desenvolupat el projecte han estat:

1. Fase de recollida d'informació

El punt de partida del projecte ha estat la presentació al grup de la proposta per part dels responsables de l'organització del Festival de Tarraco Viva que formen part de l'àrea de cultura i patrimoni de l'ajuntament de Tarragona, els Srs. Magí Seritjol i Jordi Giramé. La primera tasca del grup va ser aprofundir en les temàtiques que s'hi relacionaven: la vida del jovent a l'antiga Roma i la recreació històrica com a eina de divulgació de la història. També s'havia d'analitzar el propi Festival: origen, programa i abast.

Imatge 6: Presentació del projecte a l'alumnat

Des d'un principi el grup va acordar que el fil conductor de la recreació del projecte serien els grafits com a eina de comunicació entre la ciutadania, a partir dels quals s'han tractat els diferents temes de la vida quotidiana i a la vegada deixen entreveure les diferències socials que hi havia a l'època.

Al llarg de les primeres vuit setmanes es va comptar amb la col·laboració i assessorament de diverses persones i entitats per a endinsar-se en les temàtiques del projecte, algunes des del propi centre educatiu i d'altres a través de visites a equipaments:

- Es va consultar el fons bibliogràfic de l'Institut d'Arqueologia Clàssica de Catalunya (ICAC), amb seu a Tarragona.
- El Director del Departament d'Història de la URV Joaquín Ruiz de Arbulo va assessorar l'alumnat sobre la vida a l'antiga Roma.
- Ricardo Placed, expert cal·ligrafista, va conduir un taller sobre els grafits a l'antiga Roma.
- Es va visitar la seu de l'Associació Projecte Phoenix, grup de recreació històrica romana de Tarragona, on l'alumnat va poder viure de primera mà l'organització i posada en marxa d'un grup de recreació històrica. També van tenir l'oportunitat de veure i conèixer les reproduccions d'eines, objectes i vestuari utilitzats per aquest grup.

La informació recollida es va organitzar en una base de dades conjunta on, de manera estructurada, es van sintetitzar els continguts rellevants amb referència de la font d'origen i el text literal a remarcar. La base de dades es compartia a través de la plataforma moodle.

2. Fase d'elaboració del guió

La fase d'elaboració del guió es compon de diverses subfases:

Imatge 7: Cerca d'informació per elaborar el guió

a) Selecció de les temàtiques dels grafits

A partir de la informació recollida i a través d'una pluja d'idees, el grup d'alumnes va seleccionar les temàtiques dels grafits que es tractarien en la recreació històrica i que tocaven de ple l'interès del jovent: l'amor, el sexe, la política, la publicitat i també les expressions vulgars que la ciutadania escrivia.

b) Formació d'equips

Les professores van passar un qüestionari a l'alumnat sobre els seus interessos i habilitats, per tal que l'alumnat se sentís motivat i còmode en l'àmbit en què havia de treballar en equip.

Els i les alumnes es van agrupar en aquesta fase en cinc equips d'acord amb les preferències indicades al qüestionari sobre les cinc temàtiques dels grafits. Cada equip va acordar la figura del coordinador/a i secretari/secretària amb funcions clares cadascun d'ells i amb una de les professores com a referent al llarg del procés. Comptaven, a més, amb el continu assessorament per part dels organitzadors del Festival Tarraco Viva.

Un cop constituïts els equips, es va seleccionar la informació que corresponia a cada àmbit (amorós, polític, sexual, publicitari o d'expressions vulgars) i es va analitzar per tal de plantejar els objectius específics de cada temàtica. Les propostes concretes es recullen en els *storyboards* elaborats per cada equip que servien de base per a l'elaboració del guió final. Els guions gràfics recullen la imatge representativa de l'escena, el text narratiu que l'acompanya (que en el cas de les recreacions històriques és narrat per una persona que actua com a conductora) i els aspectes a considerar en relació de la figuració i la posada en escena. Cada equip va elaborar també un suport gràfic en format de diapositives que acompanya la recreació.

Imatge 8: Assessorament històric pel professor de la URV Ruiz de Arbulo

Imatge 9: Taller de Grafits i cal·ligrafia en època Romana, per Ricardo Placed.

Imatges 10 i 11: Visita al grup de reconstrucció històrica Phoenix. Informació de vestuari i atrezzo.

c) Formació de grups cooperatius i redacció del guió

Tan bon punt cada equip va enllestir el seu propi *storyboard*, es van crear quatre nous grups cooperatius amb components de cadascuna de les cinc temàtiques. Els nous equips van treballar en el guió de la representació a partir de les propostes dels diferents components. El guió de la recreació i el suport gràfic elaborats pel conjunt d'equips cooperatius, van estar revisats per les professores i els responsables del Festival.

El grup, a partir d'una pluja d'idees, va consensuar el títol de la recreació històrica. Finalment, el nom acordat va ser: **Grafitis: La xarxa social de l'Imperi Romà**. El títol recull sintèticament la temàtica i també el col·lectiu a què va adreçada amb l'ús del símbol coixinet (#) que acompanya l'etiqueta fent referència al paral·lelisme amb les xarxes socials actuals.

3. Fase d'assaig i representació

Un cop elaborat el guió definitiu, comença la fase de preparació de la representació. Prèviament es van acordar els conductors i els figurants de les diferents escenes que el conformaven, també es van prendre decisions sobre l'espai on es representaria i on es portaria a terme l'assaig general amb públic així com sobre els elements escenogràfics, atrezzo i vestuari necessaris. La tasca d'assaig més important l'han hagut de fer les persones que conduïen l'escena amb el guió literari. La resta de participants s'han centrat en la figuració, estar atents a les entrades i sortides, en l'atrezzo i en seguir els tempos que marcava l'orador o oradora

Imatges 12 i 13: Assajos a la sala d'actes de l'institut, on es va fer la presentació al públic

La representació es va dur a terme el 3 de març de 2020 a la sala d'actes de l'INS F. Vidal i Barraquer davant d'alumnat de batxillerat d'humanitats de diversos centres de Tarragona amb la finalitat de motivar-los a crear nous grups de recreació històrica així com augmentar el seu interès

pel festival de Tarraco Viva. També es va comptar amb la presència de representants d'entitats del món de la cultura i l'educació de Tarragona així com dels mitjans de comunicació.

L'experiència es va realitzar just en el període previ a l'inici de la pandèmia de la COVID-19 de tal manera que es va poder dur a terme en situació de normalitat. No obstant, l'experiència havia d'integrar-se en el programa de Tarraco Viva durant la primavera del 2020. El festival es va haver de suspendre i es va ajornar fins el mes d'octubre del 2020. Gran part del programa s'ha dut a terme en versió online i la recreació presentada es va adaptar a aquest format gràcies a l'enregistrament que es va fer el dia de l'assaig general i presentació als mitjans de comunicació.

Imatge 14: Presentació al públic i mitjans de comunicació

4. Fase d'avaluació

L'avaluació es va realitzar en diferents moments segons les fases del projecte:

- 1) En l'**avaluació inicial**, la informació facilitada per l'entitat col·laboradora sobre les necessitats de partida així com el qüestionari d'interessos i motivacions de l'alumnat respecte la temàtica i els seus àmbits d'interès, han permès enquadrar la demanda i planificar les diverses fases tenint en compte els interessos, habilitats i motivacions del grup.
- 2) En l'**avaluació del procés**, al llarg de la fase de posada en marxa del projecte, es va dur a terme

l'avaluació a partir de diferents estratègies:

- Una **coavaluació** que realitza el propi grup classe del producte elaborat per els/les companys/es amb la participació del professorat per a propostes de millora. En aquest sentit, ha estat el propi equip, primer i el gran grup el que revisava la tasca dia a dia en les diferents fases d'investigació, elaboració del guió de la recreació, assaig i participació.
- Una avaluació dels continguts per part de les **persones expertes**: tant per part dels experts de l'organització del Festival Tarraco Viva, com del director del Departament d'Història (en aquest cas en la fase d'elaboració del guió) i de l'expert cal·ligrafista, a l'hora d'interpretar i elaborar els grafitis.
- Una tercera avaluació per part de **l'equip docent del Projecte**, en què el referent eren les competències professionals del cicle a partir del treball en equip. Es tracta d'una avaluació contínua que permet la revisió i reconducció del projecte.

3) En **l'avaluació final**, un cop finalitzat el projecte, es recullen totes les dades del procés i del resultat obtingut.

- **L'avaluació grupal**: contempla la reflexió en equip sobre el treball realitzat, aprenentatges aconseguits, la dinàmica del grup, propostes de millora...
- **L'autoavaluació** per part de cada membre del grup.
- **L'avaluació** de competències professionals de cadascú per part de les professores del projecte.

5. Fase de difusió

El grup classe també va haver de tenir en compte la difusió del projecte. En aquest sentit va participar en programes de televisió i ràdio locals exposant la seva experiència. La difusió es va fer en diversos mitjans de comunicació tals com ràdio (Radio Tarragona), premsa (Diari de Tarragona, Més Tarragona) i televisió local (TAC12). També es va difondre a partir de les xarxes socials del propi institut (twitter, instagram, facebook i la pàgina web del centre) i

de les del Festival Tarraco Viva.

Imatge 15: Entrevistes a l'alumnat

En el següent apartat es fa un recull de la presència en els mitjans de comunicació de l'experiència duta a terme.

Imatge 16: Entrevista del mitjans a autoritats educatives, polítiques i organitzadors del Festival

IMPACTE DE L'EXPERIÈNCIA

Atenent que el festival Tarraco Viva és un festival molt arrelat a la ciutat de Tarragona i tenint en compte que el projecte de creació d'un grup de recreació històrica en un centre educatiu ha estat una experiència nova, l'impacte als mitjans de comunicació ha estat important.

Afegim alguns enllaços a diversos mitjans de comunicació que s'han interessat pel projecte:

- **Notícies TGN.** *Grafitis: la xarxa social de l'Imperi Romà* - Nota de premsa: <https://www.noticiestgn.cat/2020/03/03/grafits-la-xarxa-social-de-limperioroma/>
- **Diari de Tarragona.** *Una recreación sobre los grafitis romanos se suma a Tarraco Viva* - Nota de premsa: <https://www.diaridetarragona.com/tarragona/Una-recreacion-sobre-los-grafitis->

[romanos-se-suma-a-Tarraco-Viva-20200304-0015.html](https://www.romanos-se-suma-a-Tarraco-Viva-20200304-0015.html)

- **Tarragona Ràdio.** *Els alumnes de l'IES Vidal i Barraquer formaran part del Festival Tarraco Viva* - Nota de premsa:

https://www.tarragonaradio.cat/noticia/els_alumnes_de_lies_vidal_i_barraquer_formaran_part_de_l_festival_tarraco_viva/63503

- **Tarragona Digital.** *Tarraco Viva obre la porta als instituts perquè creïn espectacles pel festival* - Nota de premsa: <https://tarragonadigital.com/tarragona/tarraco-viva-obre-porta-instituts-tarragona-crear-espectacles>

- **Diari MÉS.** *Tarraco Viva abre la puerta a los institutos para que creen espectáculos por el festival* - Nota de premsa:

https://www.diarimes.com/es/noticias/tarragona/2020/03/03/tarraco_viva_obre_porta_als_instituts_perque_crein_espectacles_pel_festival_77698_1091.html

- **Tac 12: Notícies 12.** *Alumnes del Vidal i Barraquer preparen una recreació per a Tarraco Viva*- Reportatge:

<https://www.tac12.tv/tarragona/arxiu-tarragona/item/11955-alumnes-del-vidal-i-barraquer-preparen-una-recreacio-per-a-tarraco-viva>

- **Reus Digital.** *Tarraco Viva obre la porta als instituts perquè creïn espectacles pel festival* – Reportatge: <http://reusdigital.cat/tags/tarraco-viva>

- **TV3: TN Comarques.** *Tarraco Viva obre la porta als instituts perquè creïn espectacles pel festival* – Reportatge: <https://www.ccma.cat/324/tarraco-viva-obre-la-porta-als-instituts-perque-crein-espectacles-pel-festival/noticia/2994553/> (Minut 20' 18'')

- **Ràdio Ciutat de Tarragona.** *Les pintades a les parets de Roma arriben enguany a*

Tàrraco Viva – Entrevista: <https://rctgn.cat/les-pintades-a-les-parets-de-roma-arriben-enguany-a-tarraco-viva/>

- **Ajuntament de Tarragona.** *Avui ha tingut lloc la preestrena de la recreació històrica "Grafitis: La xarxa social de l'Imperi Romà", a càrrec d'alumnes de l'IES Vidal i Barraquer -*
 Nota de premsa:

<https://www.tarragona.cat/educacio/noticies/noticies-2020/dema-tindra-lloc-la-preestrena-de-la-recreacio-historica-grafits-la-xarxa-social-de-l2019-imperiroma-a-carrec-d2019alumnes-de-l2019ies-vidal-i-barraquer>

- **Programa del festival Tarraco Viva 2020.** *Resiliencia y solidaridad en la antigua Roma*
<https://www.tarracoviva.com/actividad>
https://www.tarracoviva.com/es/actividad/grafitos_la_red_social_de_los_antiguos_romanos_la_recreacin_histrica_como_herramienta_para_el_aprendizaje/1094

Imatge 17: La notícia a la premsa

CONCLUSIONS FINALS.

Considerem aquesta experiència com una bona pràctica ja que ha suposat beneficis formatius i

axiològics per part de l'alumnat, ha creat aliances i repercussió per part del centre i ha beneficiat també la comunitat i l'entitat col·laboradora en assolir la participació i implicació del jovent en el Festival Tarraco Viva.

El treball realitzat ha estat extraordinàriament motivador tant per part de l'alumnat com per part del professorat. El fet de treballar en un projecte real, pioner i que es durà a terme en un festival tan participat i estimat per la comunitat ha esperonat l'alumnat a donar el màxim de cadascú amb il·lusió, iniciativa, interès i motivació.

Ha permès que cadascú pogués autoavaluar les competències adquirides i les mancances personals com a futurs professionals de l'animació sociocultural, i d'aquesta manera, consolidar les seves competències professionals.

L'experiència ha suposat una gran oportunitat per al desenvolupament en l'alumnat del compromís, la participació, la cooperació, la responsabilitat i el treball en equip. S'ha reforçat, a través del projecte, la valoració del patrimoni històric i cultural i de la recreació històrica com a eina inestimable per la seva difusió.

BIBLIOGRAFÍA

- Cuenca, JM.; Martín, M. i Estepa, J. (2020). Buenas prácticas en educación patrimonial. Análisis de las conexiones entre emociones, territorio y ciudadanía. Aula abierta, vol.49 N°1, 2020 (pp45-54) ISSN 0210-2773
<https://dialnet.unirioja.es/ejemplar/550823>
- Lucas Palacios, L. i Estepa Giménez, J.(2016) “El patrimonio como instrumento para la formación de las ciudadanía crítica y participativa” Investigación en la escuela. N° 89, noviembre 2016. ISSN: 2343-999
<https://institucional.us.es/revistas/Investigacion/89/R89-3.pdf>
- Madeira, A. C. i De Paz, J.J. (Eds.) (2009). *Historical Recreation and Educational project*. Lagos: Sócrates Comenios, Centro de Formação Dr. Rui Grácio.
<https://www.raco.cat/index.php/Hermus/article/view/369674>
- Ruiz de Arbulo, J. (2017). *Roma explicada a los jóvenes (y a los no tan jóvenes)*. Barcelona. Ediciones invisibles.

COMO CITAR ESTE ARTÍCULO: Figueras, Pilar; Gutiérrez, Isabel (2021); : “*Grafitis: la xarxa social de l’#imperiroma*”.; en <http://quadernsanimacio.net> ; n° 34; Julio de 2021; ISSN: 1698-4404